ຄວາມຮູ້ພູມປັນຍາທ້ອງຖິ່ນ

"ວິທີປູກໝາກຫຸ່ງ"

(ສະບັບທົດລອງ)

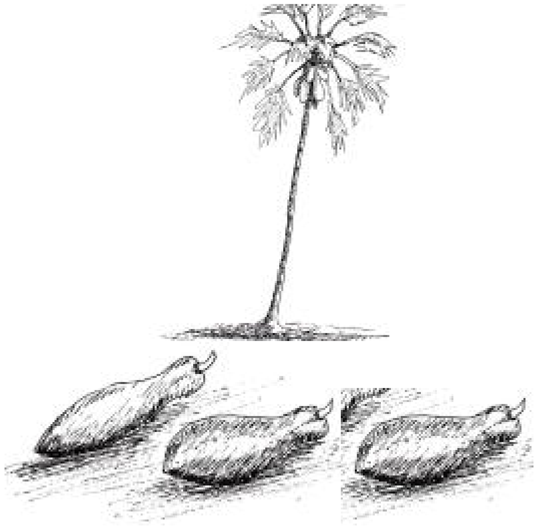

ຂຽນໂດຍ: ທ່ານ ສໍລະພົງ ພົນປະເສີດ

ຂໍ້ມູນຈາກ: ບ້ານນາຍາງ,ເມືອງ ນາຊາຍທອງນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ

ປີ 2006

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ປື້ມຄວາມຮູ້ພູມປັນຍາທ້ອງຖິ່ນ

"ວິທີປູກໝາກຫຸ່ງ"

ແຕ້ມໂດຍ: ທ້າວ ໂຕ້

ຮີບໂຮມ ແລະ ຈັດໜ້າໂດຍ: ນາງ ແສງແກ້ວ ໄພທຸມພອນ

ຜູ້ຮຽບຮຽງ : ອ.ຈ ໂພໄຊ ຈັນທະວົງສາ

ອ.ຈ ເກດມະນີ ບັນດາສັກ

ອ.ຈ ຄໍາໄຫວ

ອ.ຈ ລັ່ງ ແສງດາດາ

ອ.ຈ ທອງຂັນ

ເຈົ້າຂອງ : ພະແນກສຶກສານະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ແລະ ສູນອົບຮົມຮ່ວມພັດທະນາ

Pestalozzi Children's Foundation
A world for Children

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ຄຳນຳ

ປື້ມພູມປັນຍາທ້ອງຖິ່ນຫົວນີ້ ໄດ້ມາຈາກການຂຽນຂອງຊາວບ້ານແລະ ອາສາສະໝັກຊຶ່ງໄດ້ຮຽບຮຽງເບື້ອງຕົ້ນຈາກຄະນະອຳນວຍການສູນອົບຮົມຮ່ວມພັດທະນາແລະພະແນກສຶກສານະຄອນຄອນຫຼວງວຽງຈັນ.

ປື້ມຫົວນ້ອຍຫົວນີ້ ໄດ້ບັນຈຸເອົາເນື້ອໃນທີ່ເວົ້າເຖິງຫົວຂໍໃດໜຶ່ງໂດຍມີຫຼາຍກິດຈະກຳທີ່ຈະເປັນການທົດລອງເອົາຄວາມຮູ້ທ້ອງຖິ່ນເຂົ້ານຳພາ ແລະ ສິດສອນນັກຮຽນຊັ້ນປະຖົມໂດຍເອົາບົດທີ່ງ່າຍສອນຊັ້ນ ປໍ1 ປໍ 2 ແລະ ບົດທີ່ຍາກກໍສອນຊັ້ນໃຫຍ່ຂຶ້ນໄປ.

ຄະນະຈັດທຳຄິດວ່າປື້ມຫົວນີ້ຄົງເປັນບ່ອນອີງອັນໜຶ່ງໃຫ້ແກ່ຄູອາຈານກໍຄືອາສາສະໝັກທີ່ຈະໄປສອນເດັກປະຖົມບໍ່ຫຼາຍກໍໜ້ອຍ.

ຄະນະຈັດທຳຄິດວ່າຍັງມີຫຼາຍເນື້ອໃນທີ່ຍັງບໍ່ທັນພຽງພໍແລະຂາດໄປຫັວງວ່າຄົງໄດ້ຮັບການຕິຊົມຈາກທຸກທ່ານພວກເຮົາພ້ອມທີ່ຈະປັບປຸງຕາມຄວາມເໝາະສົມ.

ຄະນະຈັດທຳ

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ຄວາມເປັນມາ

ໝາກຫຸ່ງ ເປັນໝາກໄມ້ຊະນິດໜຶ່ງ ເຊິ່ງເປັນອາຫານຂອງຄົນລາວ ແລະເປັນທີ່ຮູ້ຈັກກັນດີມາສັງເກດໄດ້ວ່າກວມເອົາເກືອບ 99 % ຂອງຄົນລາວຮູ້ຈັກ ແລະໄດ້ກິນໝາກຫຸ່ງສາມາດເຮັດເປັນອາຫານໄດ້ຫຼາຍຢ່າງເຊັ່ນ:ຕຳສົ້ມ,ຂົ້ວ,ແກງ,ກວນ,ອັດກະປອງ,ກິນສຸກ ແລະອື່ນໆ ເຊິ່ງໃຫ້ໄຍອຫານຫຼາຍ.ນອກນັ້ນຍັງຊ່ວຍໃນການຂັບຖ່າຍໃຫ້ສະດວກດີ ແລະສາມາດປະກອບເຂົ້າເປັນອາຫານຫວານເພື່ອຮັບແຂກໃນວັນງານຕ່າງໆໄດ້.

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

<u>ອຸປະກອນ</u>

ແກ່ນໝາກຫຸ່ງ

ຊ້ວານ

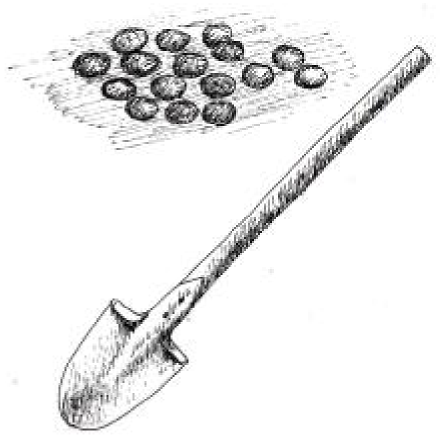

ຈົກ

ຝຸ່ນຊີວະພາບ

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ຂັ້ນຕອນທຳອິດ

ເຮົາເລີ່ມຕົ້ນຈາກການເລືອກແນວພັນທີດີຈະເປັນຊະນິດໜ່ອຍຍາວ ຫຼື ໜ່ອຍປ້ອມກໍຕາມແລ້ວແຕ່ຄວາມມັກຂອງໃຜລາວ, ຫຼັງຈາກ ໄດ້ແນວພັນແລ້ວນຳເອົາແກ່ນຂອງມັນມາຄັດເລືອກ,ໂດຍທີ່ແກ່ນໝາກຫຸ່ງຈະມີ 2 ຊະນິດຄື:

- ຊະນິດທີ່ 1 ແກ່ນສີດຳ ເພິ່ນເອີ້ນວ່າ : ແກ່ນໝາກຫຸ່ງແມ່
- ຊະນິດທີ 2 ແກ່ນສີໂຕ່ນ(ໂໝກ)ເພິ່ນເອີ້ນວ່າ: ແກ່ນໝາກຫຸ່ງຜູ້, ສະເພາະແກ່ນໝາກຫຸ່ງຜູ້ ຖ້າເຮົານຳເອົາໄປປູກ ເມື່ອຕົ້ນໃຫຍ່ມາຈະບໍ່ເປັນໜ່ອຍ, ໜ່ອຍຈະເປັນຕິ່ງ ຫຼື ເປັນດອກ

ຫຼັງຈາກຄັດເລືອກແກ່ນຮຽບຮ້ອຍແລ້ວ,ນຳເອົາແກ່ນນັ້ນໄປກ້າ, ການກ້າແກ່ນບາງຄົນກໍກ້າໃສ່ໝານ ຫູ ຫວ່ານໄປຕາມໝາກຜັກ, ແຕ່ວິທີຮັບປະກັນ ແລະດີທີ່ສຸດເຮົາຕ້ອງກ້າໃສ່ຖົງຢາງຍ້ອນວ່າ ສະດວກໂດຍທີ່ເບ້ຍໄມ້ດູແລງ່າຍ ແລະເຄື່ອນຍ້າຍສະດວກ ໂດຍທີ່ເບ້ຍໄມ້ບໍ່ຕາຍ.ແກ່ນໝາກຫຸ່ງຈະໃຊ້ເວລາ 1 – 2 ເດືອນ ຈຶ່ງກາຍເປັນເບ້ຍທີ່ສາມາດນຳເອົາໄປປູກໄດ້.

ຫຼັງຈາກກ້າແກ່ນແລ້ວ,ເຮົາເລີ່ມກຽມດິນທີ່ຈະປູກຕົ້ນໝາກຫຸ່ງ. ໃນການກຽມດິນ,ເຮົາຕ້ອງເລືອກເອົາດິນທີ່ເໝາະສົມກັບສະຖານທີ່ປູກເຮົາຄວນເລືອກເອົາດິນທີ່ບໍ່ມີຫີນແຮ່ຫຼາຍ ແລະນ້ຳບໍ່ຖ້ວມເພາະວ່າຕົ້ນໝາກຫຸ່ງບໍ່ສາມາດທົນທານນ້ຳຖ້ວມ

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ການປູກໝາກຫຸ່ງມີ 2 ວິທີຄື:

+ວິທີທີ່ 1 : ເພິ່ນຈະປູກຕາມໄຮ່,ຕາມສວນ,ແຄມເຮືອນ,ຈະຂຸດເປັນ ຂຸມທຳມະດາ

+ວິທີທີ່ 2 : ປູກເປັນສິນຄ້າ,ເພິ່ນຈະໄຖຄາດ,ແລ້ວເຮັດເປັນຄູ ຫຼືເປັນ ໜານ,ເຮັດເປັນຮ່ອງແຕ່ລະໜານ, ເວລາໃຫ້ນ້ຳມັນຈຶ່ງ ງ່າຍ ແລະສະດວກຂຶ້ນ (ປ່ອຍນ້ຳເຂົ້າຕາມຮ່ອງ)

ເມື່ອເວລາເບ້ຍໝາກຫຸ່ງຮອດກຳນົດຫຼືຄວາມຍາວຂອງເບ້ຍໄດ້ 15 ຊມ ຫາ 30 ຊມ, ກໍຈະນຳເອົາເບ້ຍໄປປູກໄດ້, ການປູກຈະຕ້ອງ ຂຸດຂຸມທີ່ມີຄວາມກວ້າງ 30 – 40 ມັນທິນ,ຄວາມເລິກ 40–50 ຊມ

ພາຍຫຼັງຂຸດຂຸມແລ້ວເພິ່ນກໍນຳເອົາຝຸ່ນຄອກລົງໃສ່,ແລ້ວກໍເອົາ ເບ້ຍລົງແລ້ວເອົາດິນຖົມພ້ອມທັງເຟືອງມາຄຸມໜ້າດິນໄວ້ບໍ່ໃຫ້ດິນແຫ້ງ ຫຼາຍ,ແລ້ວກໍຫົດນ້ຳ. ເພິ່ນຈະປູກໝາກຫຸ່ງໃນໄລຍະ ເດືອນ 5 ຫຼື 6 ເຊິ່ງຈະໃຊ້ເວລາການເຕີບໃຫຍ່ 8 ເດືອນ ຫາ 10 ເດືອນ ກໍສາມາດ ເກັບກ່ຽວຜົນຜະລິດໄດ້.

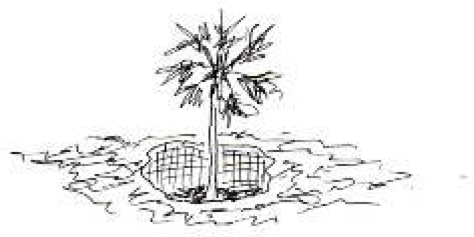

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

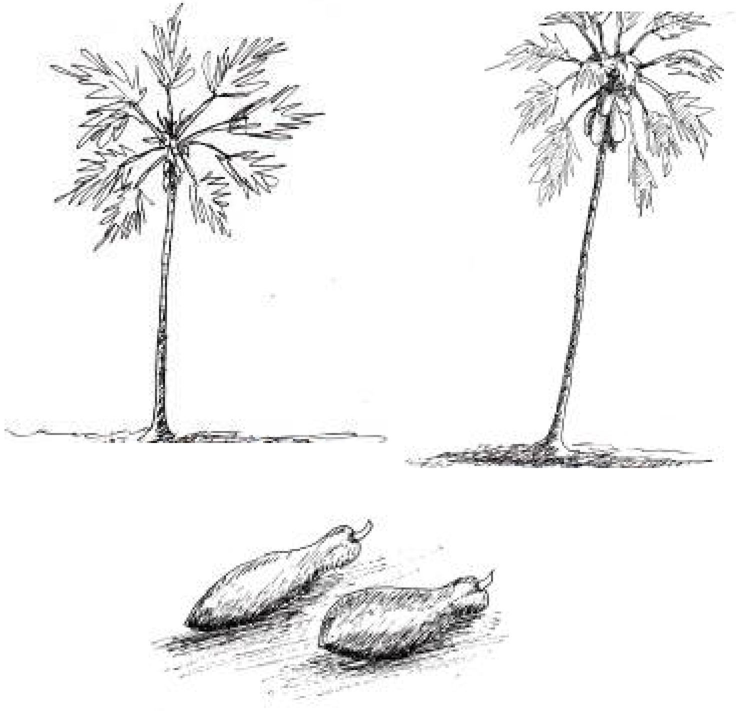

ຄຸນປະໂຫຍດຂອງໝາກຫຸ່ງ

- ເປັນໝາກໄມ້ທີ່ໃຫ້ໃຍອາຫານຫຼາຍ,ຊ່ວຍໃຫ້ລະບົບຂັບຖ່າຍ
- ໝາກຫຸ່ງສຸກຈະມີວິນຕາມິນຫຼາຍ
- ຖ້າປູກຫຼາຍສາມາດນຳໄປຂາຍເປັນສິນຄ້າເພື່ອສ້າງລາຍໄດ້ໃຫ້

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

à ຂໍ້ຄວນລະວັງ

- ໝາກຫຸ່ງດິບຖ້າເຮົານຳມາຕຳກິນເປັນປະຈຳຈະມັກເກີດເປັນ ພະຍາດເລືອດຈາງ
- ຖ້າແມ່ຍິງຮັບປະທານໝາກຫຸ່ງດິບຫຼາຍກໍຈະມັກເປັນລົງຂາວ
- ເວລາເຮົາປອກໝາກຫຸ່ງດິບກໍຄວນລ້າງມືທັນທີເພາະກັນບໍ່ໃຫ້ຢາງມັນກັດມືເຮົາ

ກາບ:ຄຸນປະໂຫຍດໝາກຫຸ່ງ

ໝາກຫ່ງນີ້ ມີດີຫຼາຍຢ່າງ
ຜູ້ເພິ່ນຊ່າງ ກໍເອົາມາຕຳ
ຫຼືວ່ານຳ ມາແກງກໍດີ
ບາງວິທີ ກໍເອົາມາຂົ້ວ
ບາງຄອບຄົວ ເອົາໄວ້ກິນສຸກ
ບໍ່ມີທຸກ ຖ້າປູກຫຼາຍໆ
ເອົາໄປຂາຍ ຢູ່ຕາມຕະຫຼາດ
ບໍ່ມີຂາດ ເງິນໃຊ້ເງິນຈ່າຍ

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ເຊື້ງ: ມາກິນຕຳໝາກຫຸ່ງ

ໂຣ.................................ຣິວ

ມາພວກເຮົາມາ　　ກິນຕຳໝາກຫຸ່ງ
ອາວອາປ້າລຸງ　　ກິນໄດ້ທັງນັ້ນ
ແຕ່ສິ່ງສຳຄັນ　　ຢ່າລືມໝາກເຜັດ
ແຕ່ເຮົາຕ້ອງເດັດ　　ຂວັ້ນມັນອອກພ້ອມ
ຖ້າຢາກໃຫ້ຫອມ　　ຜັກຫູງມລົງນຳ
ແລ້ວເຮົາກໍຕຳ　　ໃຫ້ມັນແຫຼກດີ
ແຕ່ຄວນຈະມີ　　ໝາກກອກໝາກນາວ
ຜູ້ບ່າວຜູ້ສາວ　　ຕຳກິນຊຸມກັນ

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ເພງ: ການປູກໝາກຫຸ່ງ

ພວກເຮົາ ຊາວໜຸ່ມທັງຫຼາຍ
ທັງຍິງແລະຊາຍ ຮີບພາກັນມາ
ການປູກໝາກຫຸ່ງ ມີຄວາມເປັນມາ (ຊ້ຳ)
ຢ່າໄດ້ຊັກຊ້າ ຮີບມາໄວ້ໆ
ຕອນທີ່ໜຶ່ງ ເຮົາຕ້ອງກຽມພັນ
ເຮົາພ້ອມພາກັນ ໄປປູກໃສ່ສວນ
ແລ້ວຢ່າໃຫ້ມີສັດລົບກວນ ແລ້ວເຮົາຄວນຫົດນ້ຳໃສ່ຝຸ່ນ

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ຮູບ ແລະ ປະຫວັດຂອງຜູ້ຂຽນ

ຊື່ ທ່ານ ສໍລະພົງ

ນາມສະກຸນ ພົນປະເສີດ

ອາຍຸ 46 ປີ

ອາຊີບ ຊາວນາ

ເຫດຜົນຂອງຜູ້ຂຽນບົດ:

ຍ້ອນຢາກໃຫ້ລູກຫຼານຮັກາການອອກແຮງງານ ໃຊ້ເວລາໃຫ້ເປັນປະໂຫຍດເຊັ່ນ ການປູກໝາກຫຸ່ງ ຖ້າປູກຫຼາຍກໍສາມາດສ້າງລາຍໄດ້ໃຫ້ຄອບຄົວ ແລະມັນຊ່ວຍຊາດຫຼຸດຜ່ອນການນໍາເຂົ້າສິນຄ້າຈາກຕ່າງປະເທດອີກດ້ວຍ

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com